

Predkladacia správa

Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky predkladá do legislatívneho procesu návrh zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov a o zmene a doplnení niektorých ďalších zákonov ako iniciatívny materiál.

Základným cieľom navrhovanej právnej úpravy je korekcia platnej koncepcie predkladania spisu odvolaciemu súdu, ktorá vychádza z doterajších (viac ako ročných) skúsenosti súdov. Upúšťa sa od mechanizmu, kedy celé ťažisko „narábania“ s odvolaním (aj vadným) bolo zákonom č. 341/2005 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „novela“) prenesené na odvolací súd (porov. platný § 209, § 211 Občianskeho súdneho poriadku). S podaním odvolania je spojená spisová agenda, ktorú predstavujú úkony vykonávané súdnymi úradníkmi a to predovšetkým vyberanie súdnych poplatkov, doručovanie odvolania ostatným účastníkom konania, odstraňovanie väd odvolania. Novelou došlo k presunu týchto viac-menej úradníckych úkonov na odvolacie súdy, tie však neboli na nárast odvolacej agendy ani personálne, ani materiálne pripravené. Presunom vybavovania úradníckych úkonov spojených s predkladaním spisu na úradníkmi lepšie vybavené prvostupňové súdy sa dosiahne efektívnejšie využitie súdnych úradníkov a zrýchli sa proces vybavenia vecí od podania odvolania, pretože odvolací súd už nebude zaťažovaný úradníckymi úkonmi a sústreďí sa na činnosť spojenú s devolutívnym účinkom odvolania. Nejde pritom o kopírovanie právnej úpravy pred novelou, ale o zefektívnenie občianskeho súdneho procesu tým, že sa zabráňuje zbytočnému neúčelnému a opakovanému predkladaniu spisu odvolaciemu súdu v prípadoch odvolaní proti nemeritórnym rozhodnutiam. Navrhovaná právna úprava sleduje vybavenie všetkých odvolaní jedným rozhodnutím odvolacieho súdu.

Zrýchlenie súdneho konania sa má doceliť aj rozšírením okruhu vecí bez nariadenia pojednávania tzv. neverejných vecí vybavovaných odvolacím súdom pri splnení zákonných podmienok rešpektujúc princíp ústavnosti. Rozsudok sa vždy verejne vyhlási a účastníci budú upozornení na možnosť právneho posúdenia vecí odvolacím súdom odlišne od napadnutého rozhodnutia.

Navrhovaná právna úprava odstraňuje v procesnom kódexe vybraný okruh naliehavých aplikačných a interpretačných problémov, ktoré sa vyskytli v súdnej praxi. Reakciou na vybrané nejednoznačné ustanovenia prípadne na medzery v zákone sú rozmanité výklady aplikačnej praxe a z toho prameniace nejednotné procesné postupy. Ide najmä o vyprecizovanie niektorých aspektov právnej úpravy námietky zaujatosti, ukladania poriadkovej pokuty, skúmania miestnej príslušnosti atď. Účelom viacerých zmien je posilniť procesnú ekonomiku konania vrátane zásady hospodárnosti konania (napr. § 16 ods. 1, § 209, § 214 ods. 3, § 250f ods. 3). Zámerom niektorých ustanovení je zrýchlenie civilného konania a odstránenie zbytočných prieťahov (napr. § 45a, § 47 ods. 2, § 105, § 209, § 214 ods. 3, § 250ja ods. 3). K vzniku prieťahov v občianskom súdnom konaní výraznou mierou prispievajú problémy v doručovaní. Zmeny navrhované v právnej úprave doručovania súdnych písomností smerujú k zamedzeniu možných obštrukcií realizovaných „nedobromyseľným“ účastníkom konania. Modifikácia doterajšieho mechanizmu doručovania je o prenesení bremena pri doručovaní zo súdu na účastníka konania a smeruje k ochrane poctivého účastníka konania. Zrýchlenie konania sa očakáva konkrétne napríklad od novelizácie navrhovanej v § 105 ohľadne skúmania miestnej príslušnosti. A to preto, že rozhodovanie, ktoré podľa platného právneho stavu vykonáva Najvyšší súd Slovenskej republiky, bude rozložené na krajské súdy. Rozhodnutie, či už odvolacieho súdu alebo nadriadeného súdu

bude musieť byť odôvodnené, čím sa posilní aj prvok ústavnosti pri rozhodovaní o sporoch o miestnu príslušnosť podľa ustanovenia § 105.

Ďalšiu oblasť, ktorá je predmetom zmien v návrhu zákona, predstavuje piata časť Správne súdnictvo. Zámerom navrhovaných modifikácií v časti rozhodovania o žalobách proti rozhodnutiam a postupom správnych orgánov podľa druhej hlavy piatej časti Občianskeho súdneho poriadku je zvýšenie hospodárnosti a rýchlosti konania pri zachovaní ústavných práv účastníkov konania na súdnu ochranu (porov. článok 46 Ústavy Slovenskej republiky). Zmeny v časti rozhodovania o opravných prostriedkoch proti rozhodnutiam správnych orgánov podľa tretej hlavy piatej časti Občianskeho súdneho poriadku sledujú priblíženie sa v čo najširšej miere konaniu podľa druhej hlavy piatej časti. Takáto potreba vyplýva zo skúseností a požiadaviek praxe, nakoľko zhruba už len v 22 osobitných zákonoch je ustanovené, že sa proti neprávoplatným rozhodnutiam správnych orgánov podáva opravný prostriedok na súd.

V § 374 odsek 3 sa pri rešpektovaní ústavného príkazu v článku 142 odsek 2 explicitne upresňujú možnosti súdu ohľadne rozhodovania o odvolaní podanému proti každému rozhodnutiu, ktoré vydal súdny úradník alebo justičný čakatel' a tiež sa normatívne rieši procesná povaha takých rozhodnutí.

V článku II sa vykonávajú zmeny v zákone Slovenskej národnej rady č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov v znení neskorších predpisov. Tieto sú spojené hlavne s navrhovaným „prerozdelením“ úkonov pri „narábaní“ s odvolaním medzi súd prvého stupňa a odvolací súd. V záujme odstránenia výkladových otázok sa štylisticky upresňujú vybrané dikcie (napr. § 10 ods. 4, § 11 ods. 7) a odstraňuje sa výkladový problém opätovného spoplatňovania odvolania v obchodných veciach (pozri zmenu v spoločnej poznámke pod položkou 16). V spoločných poznámkach k položkám 1 a 2 sa expressis verbis rieši dlhodobý aplikačný problém – spoplatňovanie žaloby na vypratanie nehnuteľnosti. Znižuje sa dolná hranica v položke 10 písm. e), ktorá sa týka správneho súdnictva. Ani pokuty ukladané ústrednými orgánmi štátnej správy, resp. inými orgánmi s pôsobnosťou za celé územie republiky nie sú vždy určené v takej výške, aby pri 6%-nej sadzbe poplatku dosiahla samotná pokuta čo len 10 000 Sk. Pri pokute napríklad 165 000 Sk je 6%-ná sadzba poplatku 9 600 Sk. Preto najnižšiu hranicu súdneho poplatku uzavretú na 10 000 Sk možno považovať za zjavne neprimeranú, ktorá je súčasne spôsobilá zamedziť prístup k súdu. Doterajšia formulácia písmena e) položky 10 umožňovala vybratie poplatku v jednej a tej istej veci dvakrát - z návrhu na konanie na základe žaloby podľa písmena a) tejto položky, ako aj za konanie o žalobe. Do úvahy prichádzali aj iné výkladové možnosti napríklad využiť ju len v konaní o žalobe alebo len za konanie o opravnom prostriedku. Z dôvodu prebujnenia súdnych poplatkov dochádza k vypusteniu súdneho poplatku sa podanie odporu proti platobnému rozkazu, ďalej sa vypúšťa paušálny poplatok za návrh na zastavenie exekúcie alebo jej odklad. S cieľom stimulovať účastníkov, aby dosiahli zmier, navrhovaná právna úprava znižuje súdny poplatok za vyporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva manželov v prípade zmieru na 1 %.

Prerokovanie návrhu zákona Radou hospodárskej a sociálnej dohody Slovenskej republiky nie je potrebné.

Materiál nemá finančný, ekonomický, environmentálny vplyv ani vplyv na zamestnanosť a preto sa táto doložka nevyhotovuje.

Navrhovaná úprava nebude mať dopad na rozpočty obcí alebo rozpočty vyšších územných celkov, nebude mať vplyv na zamestnanosť, ani na tvorbu pracovných miest. Navrhovaná úprava bude mať dopad na príjmovú časť štátneho rozpočtu, ktorý súvisí s navrhovaným vypustením súdneho poplatku za podanie odporu proti platobnému rozkazu (porov. článok II bod 13 návrhu zákona). Doterajšia sadzba súdneho poplatku za podanie odporu bola určená percentuálne z ceny (z úhrady) predmetu konania alebo z hodnoty

predmetu sporu. Na účely súdnej štatistiky sa vykazuje len počet (množstvo) podaných odporov v agendách C, Cb, Ro, Rob za sledované obdobie (kalendárny rok). V nadväznosti na uvedené, keďže platný právny poriadok neustanovuje sadzbu súdneho poplatku za podanie odporu pevnou sumou, nie je možné kvantifikovať presný číselný dopad na príjmovú časť štátneho rozpočtu. Vzhľadom na praktické skúsenosti niektorých súdov možno predpokladať, že z celkového objemu vyrubených súdnych poplatkov pôjde o bagateľnú sumu.

Návrh zákona je v súlade s Ústavou Slovenskej republiky, s medzinárodnými zmluvami, ktorými je Slovenská republika viazaná a s právom Európskych spoločenstiev.